Bibliografia locală, de la tradiţie spre viitor

Fülöp Maria
Biblioteca Judeţeană Mureş

Unitate în diversitate

În Europa de azi civilizaţia se bazează pe reciprocitate, pe colaborarea comună în democraţie şi pace. Unificarea Europei este o încercare ca acest continent să devină un spaţiu democratic, unitar şi solidar, în care domină libertatea, conştiinţa şi responsabilitatea. Responsabilitatea, atât faţă de poporul propriu, cât şi faţă de lumea întreagă. Populaţia europeană trăieşte în diferite sfere culturale şi este înconjurată tot mai mult de o civilizaţie uniformă, globalizantă. Faţă de influenţa globalizării fiecare popor îşi apără tot mai consecvent identitatea proprie. Europa poate să devină exemplu de conlucrare - colaborare paşnică a diferitelor naţiuni pentru lumea întreagă, fără ca cineva să piardă din identitatea proprie. Culturile diferite pot trăi împreună fără să renunţe la propriile identităţi şi convingeri. Ele pot încerca să-şi reînvie tradiţiile spirituale cele mai preţioase, să-şi găsească rădăcinile comune cu celelalte culturi şi civilizaţii. Tradiţiile spirituale cele mai bune pot înlesni formarea unui nou mod de viaţă în lume.

În politica culturală a Uniunii Europene – uniune spre care tinde fiecare ţară din fostul lagăr socialist - obiectivul comun este, ca fiecare comunitate să contribuie la înflorirea culturii ţărilor membre, în aşa fel, încât să respecte diferenţele naţionale şi regionale, scoţând în evidenţă moştenirea culturală comună, sub egida: unitate în diversitate (Unity in diversity). Asemenea idei sunt primite cu înţelegere şi în ţara noastră, îndeosebi în judeţele cu populaţie multietnică, cum este şi judeţul Mureş.

BDD-A19242 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:28 UTC)

Cultura locală

Principiul de bază al culturii propăvăduit de Consiliul Europei se referă la: asigurarea *accesibilităţii*, *creativităţii* şi *identităţii* fiecăruia, *respectarea legilor*, precum şi la asigurarea *posibilităţii de participare*. Aceste principii de bază pot fi respectate şi în activitatea de fiecare zi a bibliotecilor noastre.

Bibliotecile sunt instituţiile de bază ale societăţii informaţionale, ele asigură *accesul tuturor la informaţii,* indiferent dacă aceste biblioteci sunt în ţări şi oraşe, mari sau mici. Cu cât este mai mică o bibliotecă, respectiv cu cât este mai provincială, cu atât mai dificil ea poate respecta cerinţa de accesibilitate la cât mai multe informaţii, deşi acest drept ar trebui să aibă valabilitate în orice bibliotecă. Sunt două posibilităţi de îmbunătăţire a situaţiei: pe de o parte, prin înzestrarea bibliotecilor cu aparatura de informatizare modernă, care va asigura accesul la informaţii din lumea mare prin internet şi, pe de altă parte, prin colectarea, prelucrarea, răspândirea tuturor informaţiilor regionale şi locale.

Bibliotecile noastre nu pot oferi nimic mai valoros Europei şi totodată populaţiei autohtone, decât informaţiile specifice culturii locale, fie ele referitore la ştiinţa, economia, istoria, arta, etnografia sau personalităţile din trecut sau din prezent. Globalizarea nu desfiinţează culturile locale, ele pot şi trebuie să dăinuiască.

Cerinţele de informare sunt în mare parte de natură locală şi cu caracter local. La cerinţele de informare generale sau chiar speciale, specializate, pot fi găsite bogate surse de informare de pretutindeni, dar răspunsurile referitoare la o anumită ţară, regiune, localitate, pot fi date cel mai competent la faţa locului.

Bibliografia locală

Patriotismul local poate să se manifeste în conştiinciozitatea şi profesionalismul cu care se colecţionează, se prelucrează informaţiile şi se oferă serviciile, respectiv informaţiile specifice locului. Pot fi create *baze de date zonale, teritoriale.* Gospodărirea informaţiilor locale poate să asigure un loc important bibliotecii în dezvoltarea locală, în organizarea şi oferirea serviciilor umane, în întărirea coeziunii provinciei, în munca de propagare a valorilor specifice. În procesul de inovare, la nivelul cerinţelor

BDD-A19242 © 2002 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:28 UTC)

contemporane, este necesară creativitatea oamenilor, precum şi cunoştinţe vaste, completate cu buna cunoaştere a localităţilor şi a locului.

În acest proces de inovare – dezvoltare – transformare creşte *rolul bibliografiei locale*, care oglindeşte segmentul etno-cultural, social-politic, economic şi administrativ, prin informaţiile acumulate şi prin valorificarea acestora, contribuind la înlesnirea integrării europene reale şi nu numai la o dizolvare în structurile europene. În societatea informaţională modernă, bibliotecile publice - care vor fi întotdeauna neutre şi vor asigura respectarea normelor de drept - prin acest segment de activitate îşi pot exercita rolul potrivit, îşi pot asigura viitorul decent. În lupta pentru obţinerea informaţiilor nu putem rămâne în urmă, permiţând să ne ia locul nişte societăţi bine dotate tehnologic, dar care nu au baze informaţionale solide asemănătoare bibliotecilor. Recunoaşterea în societate şi chiar în cadrul, în sânul bibliotecilor, a rolului important al studiului local şi respectiv al bibliografiei locale, va putea fi măsurată prin angajarea personalului necesar efectuării muncii şi prin asigurarea aparaturii moderne de informatizare de nivel european / mondial.

Mulţi bibliotecari au avut ocazia să participe la consfătuiri, să viziteze biblioteci din alte ţări şi să constate importanţa acordată serviciilor de bibliografie locală, prin consacrarea de spaţii, dotări şi personal calificat. Exemplele pot fi date din SUA (ex. New Orleans), Anglia, Suedia, din ţările mai apropiate ca, Austria, Slovacia, Ungaria etc. Exploatarea şi valorificarea informaţiilor locale este, pentru orice bibliotecă care trăieşte în contemporaneitate, nu doar o posibilitate, dar şi o obligaţie.

Realizări mureşene

Din multiplele posibilităţi de valorificare a bogăţiei de informaţii locale existente în posesia noastră, în urma schimbărilor survenite în societatea română şi a regândirii sarcinilor ce ne stau în faţă, azi putem să enumerăm câteva tipuri de studii locale şi bibliografii realizate, şi mai multe încă în faza elaborării, unele în curs, altele în planuri de viitor.

S-a iniţiat elaborarea seriei ***Bibliografii mureşene,*** în care au fost tipărite, între 1995-2001, patru bibliografii: ***Bibliografia publicaţiilor periodice curente 1989-1994*** (realizată de Fülöp Maria), respectiv **1995-2000** (realizată de Anna Vintilă). A apărut volumul retrospectiv important ***Publicaţiile periodice mureşene, 1795-1972***, care are marele merit de a fi cuprins 177 de ani de publicistică de pe meleagurile mureşene,

BDD-A19242 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:28 UTC)

(realizată de Dimitrie Poptămaş şi Mózes Júlia), în care monografic au fost descrise 547 titluri. A văzut lumina tiparului şi volumul ***Bibliografia cărţilor, albumelor, hărţilor editate în judeţul Mureş, între anii 1990-1995*** (realizat de Fülöp Maria).

O realizare importantă (şi totodată deschizătoare a seriei **bio-bibliografii mureşene**) s-a dovedit a fi în 2000, lucrarea de pionerat în judeţul nostru***, Scriitori români mureşeni : Dicţionar biobibliografic*** (întocmit de Ana Cosma în colaborare cu Anna Vintilă), cuprinzînd scriitorii care au trăit şi au creat între anii 1754 şi 2000, în total 221 de persoane.

O valoare ştiinţifică deosebită are bibliografia elaborată în două volume: ***Catalogul cărţilor tipărite în sec. 16-lea din Biblioteca Teleki-Bolyai,*** apărut în 2001, redactat de colegii Sebestyén Spielmann Mihály, Ambrus Hedvig, Balázs Lajos, Ovidia Mesaros. Lucrarea prezintă o parte din valorile de nepreţuit existente în această cunoscută şi reputată bibliotecă, şi totodată completează seria instrumentelor de informare existente: Catalogul contelui Teleki în 4 volume; ***Catalogus incunabulorum bibliothecae Teleki-Bolyai***, care, prin cele 70 de incunabule menţionate, evidenţiază valorile deosebite existente şi apărute până la 1500.

O dovadă că şi între contemporanii noştri există tipul bibliotecarului savant chiar în rîndul doamnelor, este colega noastră, dr. Deé Nagy Anikó, care a publicat două volume deosebite, importante pentru valorificarea fondului Bibliotecii Teleki-Bolyai, despre fondatorul de bibliotecă Teleki Sámuel, cu titlul: ***A könyvtáralapító Teleki Sámuel***, în 1997 şi, despre ex librisurile existente în bibliotecă, ***A marosvásárhelyi Teleki-Bolyai könyvtár ex librisei,*** publicată în 2001.

Un exemplu de valorificare a moştenirii trecutului este înfiinţarea, din iniţiativa directorului, Dimitrie Poptămaş, a Fundaţiei în cinstea istoricului Vasile Netea. **Fundaţia Vasile Netea** îşi desfăşoară activitatea pe lângă Biblioteca Judeţeană Mureş, şi a iniţiat seria de ***Caiete mureşene***, în care a publicat lucrări ale personalităţilor româneşti, rămase în manuscris sau cele meritorii de a fi republicate, sau lucrări elaborate de autori - cercetători contemporani, despre predecesori proeminenţi şi/sau evenimente locale memorabile. Între anii 1995-2002 în această colecţie au văzut lumina tiparului peste 10 volume.

BDD-A19242 © 2002 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:28 UTC)

Colegul Mihai Art. Mircea a scris textul şi a colaborat la elaborarea albumului deosebit de frumos, apărut cu titlul ***Judeţul Mureş*** (1997), Fülöp Maria şi-a adus contribuţia la apariţia ghidului fotografic ***Târgu-Mureş – Marosvásárhely*** (1998), album apărut în două versiuni bilingve: română-maghiară şi germană-engleză.

Putem aminti şi acele multe *pliante, cataloage de expoziţii, caiete program*, *liste bibliografice,* elaborate de biblioteca noastră cu ocazia unor evenimente, comemorări, manifestări cu scopul cinstirii înaintaşilor mureşeni.

Privire spre viitor

Se continuă elaborarea lucrărilor bibliografice din seria **Bibliografii mureşene** [cu volumul ***Bibliografia cărţilor ...(1996-2000)*** (elaborat de Anna Vintilă)], care reprezintă o muncă permanentă şi în continuare, prin evidenţa şi înregistrarea continuă a noutăţilor din domeniul cărţilor şi periodicelor locale.

Este în faza de redactare volumul ***Cărţi despre Judeţul Mureş (1990-1999)*** (elaborat de Fülöp Mária), o bibliografie vastă, cu peste 1600 de înregistrări de cărţi de pretutindeni, cu multe descrieri analitice, prin care, ca într-o oglindă, pot fi privite evenimentele, realizările, personalităţile primului deceniu de după schimbarea socială survenită în ţară, respectiv în judeţul nostru. Se lucrează (prin prestaţia colegelor pensionare, Ferencz Klára, Fülöp Mária) la ***Bibliografia retrospectivă mureşeană.*** În prima fază se prelucrează fondul vechi al Bibliotecii Judeţene Mureş, până în anul 1945, cuprinzând cărţile editate şi tipărite în judeţ, autorii mureşeni şi cărţile cu conţinut mureşean. În faza următoare se va prelucra fondul 1945-1990, urmat de completările necesare din bibliotecile mureşene sau de oriunde, cu informaţii despre judeţul Mureş. Un ajutor deosebit îl reprezintă programul TINLIB în care sunt evidenţiate aceste recorduri, astfel conturându-se o vastă **bază de date mureşene,** cu posibilitate de utilizare imediată, deocamdată doar în Târgu-Mureş, dar sistemul permite consultarea de la distanţă, prin Internet.

În seria de **bio-bibliografii** se strîng informaţiile la volumul ***Oameni de ştiinţă mureşeni : dicţionar bio-bibliografic,*** (în curs de elaborare de Ana Todea), o lucrare deosebit de mare şi importantă, care va completa un gol existent în informarea de domeniu.

BDD-A19242 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:28 UTC)

Se va continua editarea unor noi volume în seria ***Caiete mureşene***, vor putea fi editate unele bibliografii rămase în manuscris de la colegi, care azi sunt pensionari, de ex. ***Repertoriul revistei Igaz Szó*** elaborat de Mészáros József.

Se conturează o vastă şi importantă *bază de date despre personalităţile mureşene*, personalia, care permite, ca un nomenclator, să înregistrăm date biografice şi bibliografice despre creatori, oameni de seamă din judeţ, din toate timpurile şi din toate domeniile. Editarea în viitor a acestui instrument va fi utilă şi necesară.

Dezvăluirea analitică a presei locale în primul rând şi a presei în general, are o valoare ce nu poate lipsi din informare. Multe biblioteci pun accent deosebit pe această activitate, iar biblioteca noastră are tradiţie în acest domeniu, însă azi se prelucrează analitic doar ziarele locale ***Cuvântul liber***, ***24 ore mureşene*** şi ***Népújság***. Greu se poate ţine pasul cronologic, pentru că se lucrează tradiţional, manual, pe fişe. În acest domeniu trebuie să intervină schimbarea, prin folosirea tehnicilor moderne.

[Nu putem trece sub tăcere rolul ce l-ar avea Biblioteca Naţională în elaborarea Bibliografiei Naţionale, seria Articole, care s-a sistat în anul 1988. Seria articolelor din domeniul culturii nu înlocuieşte volumul integral.]

În cazul unor biblioteci mici am văzut rezolvări simple, utile şi rapide: se parcurg toate titlurile de periodice abonate, articolele cu referinţe locale sunt xeroxate, pe fiecare copie se scriu datele bibliografice (titlul periodicului, data şi pagina), copiile sunt aşezate cronologic în dosare capsabile cu foi transparente. Acest sistem poate fi completat: fiecare articol va primi un număr de ordine, iar numele autorilor vor fi trecute într-un index de nume, pentru regăsirea uşoară a informaţiilor. Avantajul îl prezintă rapiditatea şi menajarea colecţiilor de periodice.

În cazul bibliotecilor mari, dezvăluirea presei locale se rezolvă prin metode electronice. Azi presa este elaborată electronic. Prin colaborarea ziar local - bibliotecă, textul întreg de la un număr de ziar elaborat, după predarea către tipar, este trimis electronic bibliotecii. Aici, prelucrarea constă în clasificarea articolelor, întocmirea vedetelor de subiecte şi de nume. Avantaje: consultarea directă a ziarelor locale se poate face şi de pe calculator, fără folosirea Internetului, deci: mai ieftin; prelucrarea este rapidă; elaborarea bazei de date cu text integral; regăsirea uşoară; cruţarea de uzură a presei; posibilitatea copierii pe hîrtie şi pe Compact Disc. Cu

BDD-A19242 © 2002 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:28 UTC)

permisiunea autorilor, asemănător ziarelor, şi textul cărţilor poate fi preluat de la tipografii sau direct de la autori.

Tot la fel se pot elabora *documente digitale* în biblioteci din cele mai valoroase monografii zonale, manuscrise, codexuri, incunabule, opere ale autorilor de seamă, periodice vechi şi noi, lucrările distruse în urma „privatizării spontane", documente vizuale artistice, fotografii; hotărâri, legi elaborate de instituţiile de autoguvernare locală, pot fi adunate informaţii de interes local de pe Internet etc. Prin colaborare cu televiziunile locale, materialele elaborate şi transmise de ele, astfel digitalizate, pot fi preluate şi păstrate pentru viitor.

Dacă punem întrebarea ce să digitalizăm, răspunsul este: trebuie păstrat tot ce este valoros în cultura noastră spirituală, tot ceea ce prezintă valoare şi de care se interesează lumea mare, într-un cuvânt: *temeliile* noastre.

Colaborarea

Este expresia la care ar trebui să apelăm tot mai des: colaborarea între biblioteci, de la cele învecinate pînă la naţională, colaborarea cu instituţiile ştiinţifice şi de cercetare, cu instituţiile culturale: muzeu, arhivă, redacţii, edituri; colaborarea nepartinică cu partidele politice, cu organizaţiile-societăţile civile, cu instituţiile de învăţământ: şcoli, universităţi; cu biserici, etc.

Colaborarea creează baza, fundalul social necesar desfăşurării activităţii studiului local şi al bibliografiei locale. Cooperarea în studierea locului ajută la desăvârşirea funcţiilor ştiinţifice, sociale, educative ale bibliotecii. Cooperarea şi colaborarea sunt favorabile creşterii prestigiului social al activităţii bibliotecăreşti, ajută ca activitatea de bibliografie locală să iasă din izolare sau din umbră, şi să devină parte integrantă a fluxului informaţional naţional şi universal.

BDD-A19242 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:28 UTC)

Local studies in Mureş County

Abstract

While the political system changed fast in Romania after 1989, other changes came much slower, finally reaching the librairies, as well. In the Mureş County Library work in local studies could finally commence. This has included the research of documents in Romanian, Hungarian, German and other languages.

1990 was the first year when we could work without political pressure. In 1993 we began building the current bibliographic system, and we started the series titled ***Mureş Bibliographies***. In 1995 we published the ***Bibliography of periodicals Dec. 23 1989 – Dec. 31 1994***. The next volume (1995-2000) appeared in 2001. The second number of the series was ***Bibliography of the Books Published in Mureş County, 1990-1995***. Currently, we continue gathering and sorting the material, and the 1995-2000 volume will appear in 2002. In 2001 we succeded in publishing the third number, the ***Bibliography of Periodicals Published in Mureş County, 1795-1972***, edited by Dimitrie Poptămaş and Julia Mozes. In the same ***Mureş Bibliographies*** series we would also like to publish the ***Bibliography of Books Concerning Mureş County, 1990-1999***, an annotated bibliography with two thousand entries dealing with all aspects of life. We selected the publications from the Romanian and Hungarian national bibliographies. The work – slated to be published in 2002 – is being done with the help of the TINLIB computer program.

We also collected data for the ***Registry of Important Persons in Mureş County*** that contains data about ten thousand Romanian, Hungarian, German and people of other nationalities. This database has been continuously updated. From the same database, Ana Cosma published the ***Bibliography of Romanian Writers*** (2001) that contains more than one hundred names. The same database will be the foundation of yet another bio-bibliography that will include the ***Important Persons in Technical and Natural Sciences in Mureş County.***

My colleague Klara Ferencz and I, both retired, have started editing the ***Retrospective Bibliography of Local Studies from Mureş County***. We explore the works of local authors, local publishing houses, and other locally relevant works. The selected works are all catalogued in the

BDD-A19242 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:28 UTC)

TINLIB program, given UDC numbers, keywords, and the annotations mention all that is relevant to Mureş County.

A lot was written about the famous Teleki Library in Târgu Mureş. Here I would mention some important catalogues: the 4-volume catalogue edited by the founder Samuel Teleki was published between 1796-1819. This was continued by the ***Catalogus Incunabulorum Bibliothecae Teleki-Bolyai*** that appeared in 1971. These works were completed in 2001 with the ***Catalogue of 16th Century Printed Books Existing in Teleki-Bolyai Library of Târgu Mureş*** that includes more than three thousand entries. Also in 2001 the ***Old Ex-Libris from the Teleki Library of Târgu Mureş*** was published by Aniko Nagy Dee.

BDD-A19242 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:28 UTC)